

Tabulka přípravy učební jednotky (lekce)	
Název učební jednotky (téma)	Mezinárodní rozvojová spolupráce
Stručná anotace učební jednotky	<ul style="list-style-type: none"> • Lekce vede žáky k práci s textem, který jim nastiňuje důležitost správné výživy a osvěty v oblasti zdraví pro život každého jedince. • Žáci pracují samostatně, poté ve dvojicích a nakonec jako třída. • Výsledkem práce žáků budou jejich poznámky v textech, které prokážou jejich vztah k dané tematice i přehled o ní. • Svá řešení žáci následně konfrontují s výsledky práce nejprve spolužáka v lavici, následně celého kolektivu.
Časový rozsah učební jednotky	1 vyučovací hodina - 45 minut
Nutné předpoklady	<ul style="list-style-type: none"> • Žák je schopen zamýšlet se nad předkládanými informacemi. • Žák je schopen hodnotit informace z hlediska jejich pravdivosti či nepravdivosti, důležitosti či nedůležitosti.
Věk žáků	3. ročník SŠ/Gymnázia
Zařazená průřezová témata	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
Vyučovací obor	Občanský a společenskovední základ
Cíle jednotlivých průřezových témat (DOV) a vyučovacích oborů (OVO), které chci v dané učební	<ul style="list-style-type: none"> • Žák přijímá zodpovědnost za sebe a za svět, ve kterém žije. • Žák se aktivně podílí na řešení místních problémů, přispívá k řešení problémů na regionální, národní i mezinárodní úrovni, a to i v situacích vyžadujících dlouhodobé společné úsilí. • Žák si uvědomuje potřebu a přínos mezilidské soudržnosti a spolupráce. • Žák je solidární s lidmi žijícími v obtížných podmínkách.

jednotce naplnit	<ul style="list-style-type: none"> • Žák objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka. • Žák porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života, vymezení, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví. • Žák objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích. • Žák uvede příklady činnosti některých významných mezinárodních organizací a vysvětlí, jaký vliv má jejich činnost na chod světového společenství, zhodnotí význam zapojení ČR
Cíle učební jednotky	<p>Cílem je vést žáky ke kritickému zamýšlení se nad problémy rozvojových zemí a k jejich vyhodnocení dle předloženého zadání.</p>
Hodnocení	<p>Předmětem hodnocení jsou poznámky žáků k informacím v textu. Poznámky budou žáci konfrontovat nejprve se spolužákem v lavici, následně se zbytkem třídy. Učitel i žáci mohou pozorovat, jak se postoje a názory jednotlivých žáků mohou lišit.</p>
Popis učební jednotky, obsahující použité metody a reflexi směřující ke všem zformulovaným cílům (Podle popisu by si měl být člověk, který hodinu neviděl, schopen představit, jak učební jednotka proběhla)	<ul style="list-style-type: none"> • Myšlenková mapa – učitel rozdělí žáky do skupin po čtyřech, každá skupina dostane k dispozici arch balicího papíru a fixy se širokou stopou. Úkolem žáků je zapisovat libovolně na papír pojmy, na které si vzpomenou v souvislosti s tematikou rozvojových zemí, tak dlouho, dokud svoje nápady nevyčerpají. Následně učitel vyzve žáky, aby se pokusili znázornit vazby mezi jednotlivými pojmy. Aktivita slouží jako úvodní opakování, archy s právě vzniklými myšlenkovými mapami učitel připevní na viditelné místo ve třídě. • INSERT – žáci vyhodnocují informace v textu, který dostanou za úkol přečíst. Každý dostane svoji kopii textu a hned po prvním přečtení si k němu dělá poznámky: <ul style="list-style-type: none"> ✓ - pokud informace v textu potvrzuje, co ví nebo si myslí, že ví - - pokud informace v textu je v rozporu s tím, co ví nebo co slyšel; také rozpor v textu + - pokud je informace nová a důvěryhodná ? - pokud je v textu informace, které nerozumí, která ho mate nebo o které by se chtěl dozvědět více

	<p>Poté proběhne diskuse o označených informacích ve dvojicích, následně pak v celé třídě.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diskuse - učitel klade žákům otázky a vybízí je k diskusi. V jejím průběhu dbá na to, aby vznikl dostatečný prostor pro odpovědi všech žáků. <p>Možné otázky:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Překvapily Vás některé informace z textu?</i> ✓ <i>Bylo pro Vás problematické zaujmout k jednotlivým myšlenkám textu určitý postoj?</i> <ul style="list-style-type: none"> • Závěr – učitel shrne průběh lekce a zhodnotí práci žáků dle kritérií pro práci s metodou INSERT.
<p>Seznam příloh</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Text článku <i>Tři roky, které mění svět</i> • Kritéria pro práci s metodou INSERT
<p>Autor lekce, škola (případně zdroje)</p>	<p>Mgr. Lenka Hrbáčková Gymnázium Jevíčko, A. K. Vitáka 452</p> <p>Markéta Tauerová Kutilová (článek <i>Tři roky, které mění svět</i> v MF DNES)</p> <p>KOŠŤÁLOVÁ, Hana, STRAKOVÁ, Jana a kol. <i>Hodnocení: důvěra, dialog, růst</i>. Praha: SKAV, 2008. 108 s. ISBN 978-80-254-2417-9.</p>
<p>Závěrečná sebereflexe učitele (následuje po odučení učební jednotky)</p>	
<p>Co se mi osvědčilo během vyučování</p>	<p>Žáky zaujala práce s textem; informace, o kterých se dočetli, je poměrně překvapily.</p>
<p>S jakými obtížemi jsem se během vyučování setkal/a.</p>	<p>Žáci projevovali nechuť v souvislosti s psaním pojmů v úvodní aktivitě. Dále se projevila individualita jednotlivých žáků v oblasti rychlosti samostatného</p>

	kritického čtení.
Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).	Při příští realizaci bych opakování základních pojmů provedla jinou formou (křížovka, osmisměrka). Také by bylo vhodné přesně předem stanovit čas na čtení článku.

TŘI ROKY, KTERÉ MĚNÍ SVĚT

Markéta Tauerová Kutilová, 13. 10. 2014, MF DNES

Výživa v prvních 1 000 dnech života, tedy od početí do dvou let dítěte, nevratně rozhoduje nejen o jeho budoucnosti.

Dobře živené děti mají vyšší IQ, jsou méně nemocné, lépe se učí a pak i hledají práci. Přispívají tak k rozvoji svých zemí. Je těchto 1 000 dní klíčem k odstranění chudoby ve světě?

„Velmi pečlivě vybírám, co dám dceři jíst, studuji složení potravin, preferuji bio kvalitu. Začala jsem stravu hlídat už v těhotenství, to jsem nepila ani zelený čaj, protože obsahuje trochu kofeinu,“ říká Lenka z Brna, matka dvouleté Laury. Jiná matka, z opačné strany zeměkoule, by asi nechápala, o čem mluví.

„Moje děti jedí totéž, co já. To znamená dvakrát denně kaši. Maso máme jen výjimečně a ovoce a zeleninu moc nejíme. Co vypěstují, to prodám na trhu, abychom měli trochu peněz na mýdlo, oblečení, cukr nebo olej,“ říká Mapendo, matka čtyř dětí z Demokratické republiky Kongo.

Mapendo nyní dočasně bydlí se svými dvěma dětmi ve vyživovacím centru organizace Lékaři bez hranic v městečku Lubutu, kde se právě léčí 46 dětí trpících podvýživou. Většinou jsou zde na tři měsíce. „Dítě nabere váhu rychle, ale podvýživa většinou způsobuje mnoho dalších zdravotních problémů a nemocí, jako třeba dýchací problémy, anémii, poškození imunity či orgánů, kožní problémy, snížení výkonnosti, inteligence. Následky podvýživy je provázejí po celý život,“ říká lékař Michael z Ukrajiny.

V Kongu má podváhu více než čtvrtina dětí. Podvýživa je také jednou z příčin vysoké úmrtnosti. Pátých narozenin se zde nedožije každé páté dítě.

Vzdělejte matky

Za dětskou podvýživou však zdaleka není jen nedostatek jídla, ale i jeho nedostatečná výživová hodnota. Základem pokrmů většiny Afričanů je totiž maniok. Má vysokou energetickou hodnotu, výborně zasytí, ale jeho nutriční hodnoty jsou žalostné. Kaše neobsahují téměř žádné bílkoviny, minerály ani vitaminy. Podvýživa jde ruku v ruce i s nevzdělaností a neinformovaností. V Kongu asi 35 procent dospělých neumí číst a psát, čehož je příčinou i vleklý a nepřehledný konflikt, který zemi sužuje téměř 20 let.

„Nejvíce podvyživených dětí je mezi lidmi bez vzdělání. Zejména matkám chybí informace. Neví, co vše dětský organismus potřebuje, a děti pak krmí jednostrannou stravou. A tak, i když děti jedí dost a hlad nemají, jsou podvyživené. Vzdělání, to je klíč k dlouhodobému zlepšení,“ říká lékař Michael.

Právě proto jsou v centru spolu s dětmi i jejich matky. Zatímco děti zotavují svůj organismus a nabírají síly, ženy sedí každý den několik hodin na školení.

„Učíme je, jak správně děti živit, vysvětlujeme, jak je důležité dávat jim ovoce, zeleninu, vejce, maso. Ony to prostě neví, nikdy jim to nikdo neřekl,“ popisuje ukrajinský doktor.

Jeho slova dosvědčuje i třicetiletá matka dvou dětí z asijské Kambodže: „Jsem sice učitelka, ale přesto jsem nevěděla, že když jsem těhotná nebo kojím, tak bych měla jíst víc a také dávat pozor na složení stravy. Nenapadlo by mě, že třeba zelenina a ovoce jsou důležité, jak pro mě, tak pro moje děti,“ říká Soh Peavam.

Spolu s dalšími ženami se zúčastnila školení pro nastávající a kojící maminky, které vedly porodní asistentky vyškolené společností Člověk v tísni.

Lékaři ale upozorňují i na další problém, který podvýživu prohlubuje. „Učíme matky i základním hygienickým návykům, jako že vodu pro děti musí převářet, musí si mýt ruce nebo chránit jídlo před mouchami. Počet průjmových onemocnění je zde opravdu vysoký,“ říká Michael.

Tradice brání kojení, boj s nimi jde pomalu

Spousta lidí nemá záchod a mouchy a vítr přenášejí bakterie z výkalů rovnou na talíř, šíří se tak průjmová onemocnění. Ta brání dětským tělíčkům vstřebávat potřebné živiny. Špatná voda a hygiena jsou tedy jednou ze stěžejních příčin podvýživy. Navíc průjem je nejčastějším zabijákem dětí do 5 let a podlehne mu i celých 12 procent dospělých, což je více než počet úmrtí na AIDS a malárii dohromady.

Dalším paradoxem rozdílu mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi je přístup ke kojení. Zatímco v Evropě jsou matky pod palbou informací o důležitosti kojení, v mnoha chudých oblastech jsou ze všech stran zavaleny reklamou na prospěšnost sušeného mléka. Matky potom zbytečně utrácejí peníze za sušené směsi, často pochybné kvality.

„Popel je i na našich hlavách. Masivní reklamní kampaň v Somálsku přesvědčila zejména mladé maminky, že umělé mléko je lepší než mateřské. Je to vítězství marketingu nejmenovaného nadnárodního koncernu a voda na mlýn podvodníkům z řad místních tzv. lékárníků, kteří vám z pytle u silnice prodají za krutou cenu něco práškového,“ říká pediatr Peter Lux, který pracoval v Iráku a Somálsku pro organizaci Lékaři bez hranic.

Mnohdy se také stává, že tradice velí jinak než příroda a nutí ženy dávat dětem mateřské mléko jen málo nebo vůbec. „Zde v Kambodži se tradičně věří, že první mateřské mléko žluté barvy je špatné, a dětem se v prvních dnech dává oslazená voda,“ říká zdravotní sestra Sophan, která pracuje ve zdravotním centru na jihu Kambodže.

Právě toto mléko je pro dítě velmi cenné a výživné. „Snažíme se s těmito starými tradicemi bojovat, ale jde to pomalu. Lidé si musí zvykat, že někomu v bílém plášti mají věřit víc než sousedce,“ doplňuje Sophan.

Stejně důležitá jako kojení je pak i dostupnost kvalitní zdravotní péče.

Pět nejdůležitějších věcí

Na světě žije 805 milionů hladových a každých 5 vteřin jedno dítě na následky podvýživy zemře, říká Světová zdravotnická organizace.

Další miliony dětí, kterým se nedostává dobré stravy v prvních 1 000 dnech od početí, jsou na celý život nevratně poznamenány. Podvýživu přitom nezpůsobuje nedostatek jídla.

Experti OSN nedávno zveřejnili zprávu, podle níž lidstvo dokáže vyprodukovat dokonce dvakrát více potravin, než je třeba k jeho uživení. „Na světě je jídla dost, ti, kteří umírají kvůli nedostatku potravin, jsou prostě zavražděni, prohlásil nedávno Jean Ziegler, šéf speciální komise OSN právo na jídlo.

Podle něj jsou na vině hlavně místní politici, kteří nedělají dost pro to, aby svým občanům zaručili dostatek jídla. Víc by ale mohly udělat i zahraniční rozvojové agentury, západní vlády, veřejnost i soukromé firmy. Jejich nezájem, špatně informovaná rozhodnutí či nekvalitně realizovaná řešení dávají podvýživě možnost napáchat ještě více zcela zbytečných škod na životech milionů lidí.

Existuje tedy 5 faktorů, které by mohly snížit podvýživu ve světě a tím i změnit svět k lepšímu. Vedle obecného zájmu mezinárodního společenství je nutné,

aby strava všech dětí a budoucích matek byla výživná. Zároveň musí být dostupná kvalitní pitná voda a dobré hygienické podmínky. Velkou roli hraje kvalitní zdravotnictví a v neposlední řadě i osvěta v komunitách.

Cesta z chudoby totiž začíná v břiše matky.

Kritéria pro práci s metodou INSERT

Mezi základní kritéria, která jsou pro práci s metodou INSERT klíčová, lze zařadit práci s textem, aktivitu v následné diskusi a způsob záznamu informací. Každé z těchto kritérií je možné hodnotit dle následující tabulky¹.

	1	2	3
Práce s textem	Žák označí různými značkami 2 – 3 informace v každém odstavci.	Žák označí 2 – 3 informace v každém odstavci, používá ovšem pouze jednu či dvě značky.	Žák označí buď příliš mnoho, nebo příliš málo informací, přičemž používá stále pouze jednu značku.
Diskuse	Žák diskutuje s ostatními spolužáky, hledá odpovědi i na hypotetické otázky, dokáže se odvolat na konkrétní místa v textu.	Žák uvádí zaznamenané informace, nevyvolává ovšem diskusi, není schopen s textem v rámci diskuse pracovat.	Žák se do diskuse nezapojuje, odpovídá pouze v případě, že je k odpovědi vyzván.
Záznam informací	Žák si zaznamenává celé informace, ne pouze pojmy, formuluje vlastní otázky.	Žák zaznamenává informace, ale i pouze samostatné pojmy, formulace vlastních myšlenek se objevuje jen občas	Žák zaznamenává pouze pojmy, formulace vlastních myšlenek se téměř neobjevuje.

¹ Tabulka je volně převzata z publikace Hodnocení: důvěra, dialog, růst (KOŠŤÁLOVÁ, Hana, STRAKOVÁ, Jana a kol. *Hodnocení: důvěra, dialog, růst*. Praha: SKAV, 2008. 108 s. ISBN 978-80-254-2417-9.).